

ГАЛАКТИКА ● ГАЛАКТИКА ● ГАЛАКТИКА ●
БИБЛИОТЕКА ● БИБЛИОТЕКА ● БИБЛИОТЕКА ●

СТАНИСЛАВ ЛЕМ

ЗВЕЗДНИ ДНЕВНИЦИ

Станислав Лем

Седмо пътешествие

Когато на втори април, понеделник, прелитах край Бетелгойзе, един метеор, не по-голям от зрънце стар фасул, проби бронята, направи на парчета регулатора на тягата и част от системата за управление, така че вече не можех да маневрирам с ракетата. Облякох скафандъра, излязох навън и се опитах да отстраня повредата. Оказа се, че не мога сам да завинтя резервното кормило, което предвидливо бях взел със себе си. Конструкторите бяха проектирали ракетата толкова нелепо, че се налагаше един да държи с ключа главата на болта, докато другият затяга гайката. Отначало не се разтревожих особено и загубих няколко часа, докато се опитвах да придържам с крака единия ключ, завинтвайки гайката от другата страна. Беше станало време за обяд, а аз още нищо не бях постигнал. Почти бях убеден в успеха, когато ключът се измъкна изпод краката ми и се понесе стремително в космическата бездна. Хубава работа, не само дете не поправих нищо, ами и загубих ценния инструмент. Оставаше ми само да гледам безпомощно как се отдалечава, все по-дребен на фона на звездите.

След известно време ключът се върна по изтеглена елиптична орбита и стана спътник на ракетата, но не се доближаваше до нея толкова, че да мога да го хвана. Затова се върнах в ракетата и хапнах набързо, като не преставах да мисля как да се измъкна от глупавото положение. В това време корабът летеше по права линия с все по-голяма скорост – този проклет метеор беше съсипал и регулатора на тягата. По курса си няха никакви небесни тела, но не можех до безкрайност да се нося така слепешката. До някое време успях да овладее гнева си, всъщност – докато не установих при измиването на мръсните чинии, че нагорещеният от интензивния режим ядрен реактор ми е развалил най-добрия къс говеждо месо, което бях оставил за неделя. Загубих равновесие на духа, изригнах вулкан ужасни ругатни и натроших част от сервиза, от което ми поолекна, но не беше много разумно. Като връх на всичко изхвърленото зад борда парче говеждо месо, вместо да се отдалечи от ракетата, обикаляше около нея като втори изкуствен спътник, предизвиквайки на равни интервали от единайсет минути и четири секунди краткотрайно слънчево затъмнение. За да успокоя нервите си, до вечерта изчислявах параметрите на неговото движение, както и пертурбациите на орбитата му, предизвикани от изпуснатия ключ. Излизаше, че през следващите шест милиона години бифтекът ще се старае да изпревари ключа, като се върти около кораба по кръгова орбита, и в крайна сметка ще го догони. Уморен от изчисленията, аз си легнах. Посред нощ ми се стори, че някой ме разгърсва за рамото. Отворих очи и видях наведен над леглото

си човек, чието лице ми беше странно познато, въпреки че представа нямах кой може да бъде.

– Ставай – рече той – и вземай ключовете, отиваме да затегнем болтовете на кормилото...

– Първо, не сме толкова близки, че да ми говорите на „ти“ – отвърнах, – и второ, отлично зная, че ви няма. Аз съм сам в ракетата, и то вече втора година, защото летя от Земята към съзвездието Телец. Значи, само ви сънувам.

Той продължаваше да ме дърпа, настояваше веднага да тръгнем за инструментите.

– Идиотщина – отсякох, вече малко ядосан, защото се страхувах, че от тази кавга ще се разсъня, а аз си зная колко трудно заспивам след толкова рязко събуждане. – Никъде няма да вървя, просто няма смисъл. Завинтеният насън болт няма да промени реалното положение. Моля ви, оставете ме на мира и веднага се изпарявайте или изчезвайте оттук по друг начин, докато не съм се събудил.

– Та ти съвсем не спиш, честна дума! – извика упоритият призрак. – Не ме ли познаваш? Я погледни!

Той докосна брадавиците на лявата си буза, големи колкото горски ягоди. Инстинктивно се хванах за лицето, тъй като и аз имам там същите брадавици. И мигновено разбрах защо човекът от съня ми се вижда познат: приличахме си като две капки вода.

– Ще ме оставиш ли най-после на мира! – викнах и затворих очи, вече съвсем сериозно загрижен за съня си. – Щом това съм аз, няма защо да ти говоря на „ви“, но това същевременно е доказателство, че не съществувах!

Обърнах се на другата страна и се завих презглава с одеялото. Чувах го да дрънка нещо за хорските идиотщини, но понеже не реагирах, той се провикна:

– Ще съжаляваш, глупако! И ще се убедиш, че не си сънувал, но ще бъде късно!

Дори не трепнах. Когато сутринта отворих очи, веднага в съзнание-то ми изплува странната нощна случка. Седнах на леглото и се замислих за шегите, които си прави с нас собственото ни въображение: ето, останал сам, без близко същество на борда, аз се бях раздвоил насън, за да задоволя една своя потребност.

След закуска видях, че през нощта ракетата е получила допълнително ускорение, и взех да се ровя в бордовата библиотека дано открия в книгите съвет за моето фатално положение. Разгънах на масата

звездната карта и под светлината на близката Бетелгойз, затъмнявана периодично от обикалящия около ракетата къс говеждо месо, започнах да търся в района средище на някаква космическа цивилизация, откъдето можеха да ми помогнат. Оказа се обаче, че се намирам в абсолютна космическа пустош, заобикаляна от всички кораби като изключително опасен район поради опасните и тайнствени гравитационни дупки – на брой сто четирийсет и седем, чието съществуване се обясняваше от шест астрофизически теории, и то по различен начин.

Календарът на космонавта предупреждаваше за опасността от непредвидими релативистични ефекти при преминаване през дупките, особено при голяма собствена скорост.

Но аз бях безпомощен. Изчислих само, че ще се плъзна по ръба на първата дупка към единайсет часа, затова побързах да си приготвя закуска, не исках да се сблъскам с опасността на гладен стомах. Едва бях избърсал последната чинийка и ракетата започна така да се мята, че недобре прикрепените предмети полетяха от стена към стена. Примъкнах се как да е до креслото и се вързах за него, корабът подскочаше все по-неудържимо и аз изведнъж забелязах, че някаква бледолилава мъгла се спуска в противоположната част на каютата, където, между мивката и печката, се появи неясна човешка фигура. Препасан с готварска престилка, човекът сипваше в тигана разбити яйца за омлет. Погледна ме изпитателно, но без учудване, а след това се стопи във въздуха. Разтърках очи. Бях сам, разбира се, и отдадох видението на мигновено помрачаване на съзнанието.

Седях си все така в креслото или по-скоро скачах заедно с него, когато ме осени прозрение, че това не е било халюцинация. Опитвах се да сграбча дебелия том на „Обща теория на относителността“, който току прелиташе край мен, и успях едва на четвъртия път. Не беше лесно да се прелиства книгата при тези условия, корабът се мяташе от ужасните тласъци като пиян – но накрая открих интересувания ме пасаж. Ставаше дума за феномените на така наречената „примка на времето“, тоест огъването на посоката, в която тече времето в границите на изключително силни гравитационни полета; това явление може понякога да доведе дори до обръщане на времето назад и до така нареченото „удвояване на настоящето“. Дупката, през която преминавах в момента, не беше от най-мощните. Знаех, че ако успея поне малко да извия носа на кораба към полюса на Галактиката, ще прекося така наречения *Vortex gravitatusus Pinckenbachii* където многократно е наблюдавано удвояване и дори утрояване на настоящето.

Управлението беше извадено от строя, но аз отидох в двигателния отсек и човърках там в машинарията, докато успях леко да отклоня курса към галактическия полюс. Тази операция ми отне няколко часа. Резултатът надмина очакванията. Корабът попадна в центъра на дупката към полунощ, всичките му възли вибрираха и жално стенеха, страх ме беше да не се разпадне, но той излезе невредим от премеждието и когато попадна отново в мъртвата прегръдка на космическото безмълвие, аз напуснах двигателния отсек и се видях как сладко спя в леглото. Веднага разбрах, че това съм аз от предната нощ, тоест от понеделник. Без да се замислям върху философската страна на проблема, взех да разтърсвам спящия за рамото, виках го да става бързо – не бях сигурен колко дълго неговото понеделнишко съществуване ще остане в моя вторник, затова трябваше по-бързо да излезем заедно навън и да поправим управлението. Но спящият само отвори едното си око и заяви, че не желаел да му говоря на „ти“ и че само ме сънувал. Напразни бяха всички мои усилия, напразно го разтърсвах, напразно се опитвах да го измъкна насила от леглото. Той се опъваше и упорито повтаряше, че съм бил призрак; започнах да го ругая, а той съвсем логично ми обясняваше, че никъде няма да върви, тъй като завинтените насън болтове нямало да държат кормилото наяве. Напразно го убеждавах, че греша, молах го, ругаех – дори когато му показах брадавиците, не повярва в думите ми. Обърна ми гръб и захърка.

Седнах в креслото да обмисля трезво положението.

Преживял бях случката два пъти – веднъж като спящ в понеделник и сега, във вторник, като събуждащ. Моето понеделнишко аз не вярваше в реалността на явлението дубликация, но вторнишкото ми аз вече знаеше за него. Бях попаднал чисто и просто в примка на времето. Какво да предприема, за да поправа управлението? Понеже понеделнишкият продължаваше да спи, а аз не бях забравил, че тази нощ си поспах сладко-сладко чак до сутринта, всички опити да го събудя биха отишли залудо. В същото време картата предупреждаваше за още множество големи гравитационни дупки, следователно можех да очаквам удвояване на настоящето и през следващите дни. Хрумна ми да напиша писмо до самия себе си, та като се събуди понеделнишкото ми аз, нагледно да се убеди, че мнимият съм е реалност.

Но щом седнах до масата с писалка в ръка, нещо изтрещя в двигателите, тъй че хукнах натам и до зори поливах с вода ядрения реактор, а в същото време моето понеделнишко аз си спеше сладко и примляскваше сегиз-тогиз, от което здравата се ядосах. Прегладнял и

уморен, без да съм мигнал дори, закусих и тъкмо избърсвах чиниите, когато ракетата попадна в следващата гравитационна дупка. Виждах как понеделнишкото ми аз, привързано за креслото, ме гледа втрещено, докато вторнишкото пържеше омлет. При следващия тласък загубих равновесие, причерня ми пред очите и паднах. Оборавих се на пода, сред купчина счупени чинии, а над мен се беше надвесил човек, чиито крака видях до себе си.

– Ставай – каза той и се опита да ме повдигне, – нали не се удари?

– Не – отвърнах и опрях ръце на пода, защото ми се зави свят. – Ти от кой ден на седмицата си?

– От сряда – отговори. – Да вървим бързо да поправим кормилото, да не губим време!

– А къде е онзи от понеделник?

– Вече го няма, искам да кажа – ти си от понеделник.

– Как така аз?

– Ами така – през нощта срещу вторник понеделнишкият стана вторнишки и така нататък.

– Не разбирам!

– Няма значение, просто не си свикнал. Хайде, идвай, нямаме време!

– Чакай малко – казах, без да се мръдна от пода. – Днес е вторник. Ако ти си от сряда и до този момент в сряда управлението още не е поправено, значи, нещо ни е попречило да го поправим, иначе ти, който си от сряда, нямаше да ме уговаряш във вторник да го поправам заедно с теб. Може би е по-добре да не рискуваме и да не излизаме навън.

– Какви ги дрънкаш! – викна той. – Човече, аз съм от сряда, а ти си от вторник. Що се отнася до ракетата, предполагам, че тя е, тъй да се каже, шарена, тоест на места е от вторник, на други от сряда, а тук-таме може дори да е от четвъртък. Просто при преминаването през дупката времето се е разбъркало, но какво ни засяга, щом сме двама и имаме шанс да поправим управлението!

– Не, не е вярно – отсякох, – щом в сряда, където вече си ти, дето си преживял целия вторник и си го оставил зад гърба си, щом в сряда, повтарям, управлението не е поправено, значи, не е било поправено във вторник, защото сега е вторник и ако ние тепърва ще го поправаме, за теб това вече ще бъде минало и няма да има какво да се поправа. Ще рече...

– Ще рече, че си магарешки инат! – сопна се той. – Ще съжаляваш за глупостта си! Единствената ми утеха е, че и ти като мен има да

беснееш заради тъпия си инат, когато дойдеш в сряда!!!

– Ама моля ти се... – започнах аз, – значи ли това, че когато в сряда се превърна в теб, ще се опитвам да убеждавам себе си от вторник, както правиш ти сега, само че всичко ще бъде наопаки: ти ще бъдеш на моето място, а аз – на твоето? Ясно! Това значи е смисълът на примката на времето! Почакай, тръгвам, тръгвам веднага, вече разбрах...

Но още преди да стана, попаднахме в нова дупка и страшното налягане ни сплеска към тавана.

Ужасните скокове и трусове не спряха през цялата нощ срещу сряда. Когато положението се поуспокои, летящият из каютата том „Обща теория на относителността“ така ме удари по челото, че загубих съзнание. Отворих очи и съзрях купчина счупени чинии и проснат сред тях човек. Скочих веднага, вдигнах го и извиках:

– Ставай! Нали не се удари?

– Не – отвърна той и отвори очи. – От кой ден си?

– От сряда – обясних, – да вървим бързо да поправим кормилото, няма време.

– А къде е онзи от понеделник? – попита той и седна. Под окото си имаше синина.

– Няма го – рекох, – да не си ти?

– Как така аз?

– Ами така – през нощта срещу вторник онзи от понеделник стана вторнишки и така нататък.

– Не разбирам!

– Няма значение, просто не си свикнал. Хайде, ела, нямаме време! – казах и се огледах за инструментите.

– Чакай малко – започна той, без дори да си помръдне пръста. – Ако ти си от сряда и до този момент в сряда управлението още не е поправено, значи, нещо ще ни попречи да го поправим, иначе ти, който си от сряда, нямаше да ме караш във вторник да го поправяме заедно. Май не си струва риска да излизаме навън.

– Какви ги дрънкаш! – креснах, разгневен до немай-къде. – Човече, аз съм от сряда, а ти си от вторник...

И така започнахме да се караме с разменени роли, а той просто ме докара до бяс – не искаше да дойде с мен да поправим управлението, напусто дори му казах, че има магарешки инат. А когато най-сетне го убедих, попаднахме в следващата гравитационна дупка. Плувнах в студена пот, защото си помислих, че отсега нататък ще се въртим в кръг в тази примка на времето, но имахме късмет. Когато гравитацията отслабна до

такава степен, че можех да стана, отново бях сам в кабината. Очевидно местният вторник, който стърчеше пред мивката, беше изчезнал в необратимото минало. Побързах да се заема с картата и затърсих някаква почтена дупка, в която да вкарам ракетата, да предизвикам ново изкривяване на времето и така да се сдобия с помощник.

Намерих една доста обещаваща и чрез трудни маневри с двигателите насочих ракетата към самия ѝ център. Впрочем, според картата тази дупка имаше странна конфигурация, беше с два, разположени недалече един от друг, центъра, но аз вече бях толкова отчаян, че не обърнах внимание на тази аномалия.

Бях си изцапал здравата ръцете, докато часове наред се мотаех из двигателния отсек, та реших да ги измия, спокоен, че следващата дупка е далече. Банята беше заключена. Отвътре се чуваха странни звуци, сякаш някой си правеше гаргара.

– Кой е там? – възкликнах изненадан.

– Аз – отговориха отвътре.

– Какъв „аз“, бе?

– Ийон Тихи.

– От кой ден?

– От петък. Какво искаш?

– Да си измия ръцете... – поясних аз машинално мислейки напрегнато: беше сряда вечерта, а той беше от петък, значи гравитационната дупка, в която щяхме да попаднем, щеше да изкриви времето от петък до сряда, но какво щеше да стане вътре в дупката, не можех да кажа. Най-чудно ми беше къде се е дянал четвъртъкът. А онзи от петък все така продължаваше да се тутка в банята и не ме пускаше вътре, въпреки че не преставах да тропам упорито по вратата.

– Стига с тая гаргара! – не издържах аз и изкрещях. – Човече, всяка секунда е скъпа! Излез веднага да поправим управлението!

– За тая работа аз не съм ти нужен – чу се флегматичен отговор от вътре. – Там някъде трябва да е онзи от четвъртък, върви с него...

– Какъв от четвъртък пък сега? Не е възможно...

– Аз сигурно по-добре знам дали е възможно; щом съм в петък, значи съм преживял и твоята сряда, и неговия четвъртък...

Отскочих от вратата с позамаяна глава, защото наистина чух шум в каютата: там стоеше някакъв човек и вадеше изпод леглото чантата с инструментите.

– Ти ли си от четвъртък? – извиках, нахлувайки вътре.

– Аз ами... – отвърна. – Я ми помогни...

– Ще успеем ли сега да поправим управлението – попитах го, докато заедно измъквахме тежката чанта изпод леглото.

– Не знам, в четвъртък не бяха поправени, питай онзи от петък...

Как не ми беше хрумнало по-рано! Хукнах към банята.

– Ало! Петъчният! Поправено ли е вече управлението?

– В петък не – бе отговорът.

– Защо не?

– Ето защо – отговори и в същия миг отвори вратата. Главата му беше омотана с хавлиена кърпа, а до челото си притискаше плоската страна на ножа с надеждата да спре растежа на една голяма колкото яйце цицина. В това време онзи от четвъртък се бе изправил до мен с инструментите, гледаше спокойно и съсредоточено как пострадалият оставя със свободната си ръка бутилката с компресол на рафтчето. Гълголенето на тази течност бях взел за гаргара.

– Къде се нареди така? – попитах със съчувствие.

– Не къде, а кой... Онзи от неделя!

– От неделя ли? Но защо? Не може да бъде!

– Дълго е за разказване...

– Все едно! Да тичаме навън, може би ще успеем! – прикани ме онзи от четвъртък.

– Но ракетата само след миг ще попадне в дупка – обясних му. – От резкия тласък може да изхвърчим в безвъздушното пространство и да загинем...

– Бабини деветини! – отсече той. – Щом онзи от петък е жив, нищо лошо няма да ни се случи. Днес сме едва четвъртък.

– Сряда сме – възразих.

– Добре де, все ми е едно, важното в случая е, че в петък ще бъда жив и ти също.

– Нека все пак не забравяме, че ние само привидно сме двама, фактически съм само аз, но от различни дни на седмицата...

– Добре, добре, отваряй люка...

Обаче се оказа, че имаме само един скафандръ.

Значи не можехме да излезем едновременно извън ракетата и така целият ни план за ремонта на кормилото се проваляше.

– Да те вземат дяволите дано! – изкрещях аз ядосано и захвърлих чантата с инструментите. – Трябваше да облечеш скафандръра и да не го сваляш от гърба си. Аз не съобразих, но ти в четвъртък беше длъжен да помниш!

– Онзи от петък ми взе скафандръра!

– Кога? Защо?

– Няма смисъл да ти обяснявам... – вдигна рамене той и влезе в кютата. Онзи от петък го нямаше, надникнах в банята – беше празна.

– Къде ли е изчезнал? – учудих се аз и се върнах при онзи от четвъртък. Той чупеше старателно с ножа яйце след яйце, след което ги изсипваше в тигана с цвъртяща мазнина.

– О, много се извинявам – протестирах аз незабавно, – но в сряда ти си изял, каквото ти се полага, и нямаш право да ядеш втори път вечеря в моята сряда!

– Хранителните припаси са колкото твои, толкова и мои – продължаваше той спокойно да повдига с ножа запържените краища на омлета. – Аз и ти сме едно, значи няма значение...

– Ама че софистика! Не слагай толкова много масло! Да не си полудял! Откъде да взема храна за толкова много народ!

Тиганът изхвърча от ръката му, а аз полетях към стената: бяхме влезли в нова дупка. Корабът пак се затресе като епилептик, ала аз си мислех само как да се промъкна в коридора, да се добера до скафандъра и да го облека. Така, мислех си, когато след сряда дойде четвъртък, аз ще бъда облечен в скафандър и ако нито за миг не го свалям, което твърдо бях решил, ще го нося и в петък. Значи както аз от четвъртък, така и аз от петък ще бъдем със скафандри и срещайки се в едно общо настояще, ще можем да поправим най-сетне това дяволско управление. Ускорението нарастваше и ме позамая, а когато отворих очи, лажах отдалечно, а не както допреди няколко минути, отляво на онзи от четвъртък. Лесно бе да измисля плана със скафандъра, значително по-трудно беше да го осъществя. Нарастващата гравитация не ми позволяваше да се помръдна. Щом поотслабнеше, се придвижвах с милиметри към вратата за коридора. Забелязах, че и онзи от четвъртък като мен пълзи към вратата, приближавайки се лека-полека към коридора. След около час се срещнахме пред вратата, натиснати към пода от поредната дупка. Рекох си, че е безмислено да се напругам да стигна до дръжката, нека я отвори онзи от четвъртък. В същото време започнах да си припомням различни неща, от които излизаше, че не той, а аз съм от четвъртък.

– От кой ден си? – попитах, за да се уверя. Брадата ми беше притисната до пода и го гледах отблизо в очите. Отвори с мъка уста.

– Чет... въртък... – изстана.

Странна работа. Дали пък не съм още в сряда? Прехвърлих наум последните преживявания и реших, че това е изключено. Той би трябвало да бъде вече в петък. Щом преди това ме изпреварваше с един ден,

вероятно и сега е така. Гравитацията забележимо отслабна, скочих и хукнах по коридора. Грабнах скафандъра, онзи ме препъна и го издърпа от ръката ми, а аз се проснах на пода

– Негодник, свиня! – изкрещях. – Сам себе си да мамиш, ама че подлец!

Без да ми обръща внимание, той мълчаливо нахлузваше скафандъра. Това вече беше върхът на нахалството. Изведнъж някаква странна сила го изхвърли от скафандъра, в който, оказа се, вече имало някой. Стъписах се – кой ли пък ще е този?

– Ей ти, от сряда! – викна онзи в скафандъра. – Не пускай този от четвъртък, помогни ми!

В това време другият се мъчеше да смъкне скафандъра от гърба му, ръмжейки:

– Давай скафандъра!

– Остави ме! Какво искаш? Как не разбираш, че не ти, а аз трябва да бъда с него?! – дереше се с все сили петъчния.

– Интересно защо?

– Защото аз, глупако, съм по-близко до събота от теб, а в събота ще сме вече двама в скафандри!

– Глупости дрънкаш! – намесих се аз в разправията. – В най-добрия случай ще бъдеш в събота сам в скафандър като последен идиот и няма да можеш да направиш нищо. Дай скафандъра на мен: ако го облека сега, в петък и ти ще имаш, и аз ще го имам в събота, значи тогава ще бъдем двама, с два скафандъра... Ей ти, от четвъртък, помогни ми!

– Я млъквай – възрази петъчният, от чийто гръб насила смъквах скафандъра. – Първо, няма на кого да викаш „ти от четвъртък“, тъй като вече мина полунощ и сега ти си в четвъртък, и второ, по-добре е аз да остана в скафандъра – ти така и така няма да получиш нищо...

– Как така нищо? Ако сега облека скафандъра, и утре ще бъда с него...

– Сам ще се убедиш... Нали аз вече бях в четвъртък, моят четвъртък отмина, та много добре знам...

– Стига приказки. Пускай веднага! – изревах.

Но той се измъкна от ръцете ми, хукнах да го гоня, най-напред в двигателния отсек, после нахълтахме един след друг в каютата. Сега разбрах защо онзи от четвъртък, докато стояхме с инструментите до люка, ми каза, че петъчният е взел скафандъра: аз самият бях отишъл в четвъртък и петъчният ми го взимаше. Докато се гонехме, забелязах една тежка пръчка, с която обикновено бърках в ядрения реактор, грабнах я и

така въоръжен, се втурнах към каютата. Онзи беше облякъл скафандъра, само шлема не беше успял да сложи на главата си.

– Събличай скафандъра! – заповядах и стиснах още по-здраво пръчката.

– Айде бе!

– Събличай го ти казвам!

Позамислих се преди да го ударя. Смущаваше ме фактът, че нямаше нито синина под окото, нито цицина на челото като онзи от петък, който бях открил в банята, обаче веднага ми стана ясно, че точно така трябва да бъде. Онзи от петък сега вероятно беше в съботата, може дори да се рее някъде около неделята, докато тук присъстващият петъчен, натикал се в скафандъра, беше неотдавншият четвъртъчен, в когото аз се преобразих в полунощ, следователно, приближавах се по кивата на примката на времето към мястото, в което петъчният преди побоя щеше да се превърне в набития петъчен. Ала преди това той ми бе казал, че така го наредил неделният, от когото по това време нямаше и следа: в каютата бяхме само той и аз. Изведнъж ми хрумна една хитра идея.

– Смъквай скафандъра! – изревах заплашително.

– Я ти от четвъртък да ме оставиш на мира!

– Не съм от четвъртък! Аз съм от НЕДЕЛЯ! – креснах пак аз и се хвърлих в атака.

Той се опита да ме ритне, но обувките на скафандъра са много тежки, така че го изпреварих и го пернах по главата с пръчката, преди да беше вдигнал крак. Е, не чак дотам силно, достатъчно добре бях разбрал цялата каша, за да си давам сметка, че щом самият аз от четвъртък отида в петък, ще бъда ударен по главата, а нямах интерес сам да си разбивам черепа. Петъчният падна и се хвана за главата със стон, а аз започнах грубо да смъквам скафандъра; когато той се насочи към банята с омекнали крака, мърморейки: „Къде е памукът... къде е компресолът...“, заобличах припряно скафандъра, за който така се борихме, и в същия миг съзрях да стърчи изпод леглото човешки крак. Приклегнах и надникнах. Там лежеше човек, мъчеше се да не мляска и гълташе лакомо последния ми млечен шоколад, който си бях скътал в сандъчето за черни галактични дни. Негодникът толкова бързаше, че гълташе шоколада заедно със станиола, парченца от фолиото лъщяха по устните му.

– Остави шоколада! – избухнах аз, издърпвайки го за крака. – Кой си ти? От четвъртък ли?... – довърших по-кратко, внезапно обезпокоен от мисълта, че е възможно самият аз да съм станал петъчен и да се наложи да изям същия пердах.

– Неделният съм – изфъфли той с препълнена уста.

Примая ми. Той или лъжеше и тогава нямаше нищо страшно, или говореше истината, а в такъв случай нямаше да избягна цицината, нали неделният наби петъчният и петъчният сам ми го каза преди това, а аз, представяйки се за неделен, го пернах с пръчката. „Все пак – помислих си, – дори да лъже, че е неделният, не е изключено да е по-сетнешен от мен, а щом е по-сетнешен, помни всичко, което и аз, следователно вече знае как излъгах петъчния, затова може да постъпи по същия начин с мен, защото онова, което за мен беше военна хитрост, за него е само спомен. Защо да не се възползва?“ Стоях и не можех да взема решение, а той си дояде шоколада и изпълзя изпод леглото.

– Щом си неделният, къде ти е скафандърът? – извиках, понеже се бях сетил нещо.

– Ей сега ще имам скафандър... – отвърна спокойно и изведнъж видях пръчката в ръката му... Видях и силна светлина, сякаш избухване на няколко свръхнови наведнъж и загубих съзнание. Свестих се, седнал на пода в банята. Някой тропаше по вратата. Заех се да превързвам синините и цицините си, а този някой не мирясваше; беше онзи от сряда. Показах му след малко главата си с цицините, той отиде с четвъртъчния за инструментите, после почнахме да се мотаем насам-натам и да се караме за скафандъра, е, преживях и това и в събота сутринта се напъхах под леглото да видя дали не е останало още шоколад. Някой ме издърпа за крака, когато дояждах последната опаковка от млечния, която открих под ризите; дявол знае кой беше този, дете ме дърпаше, но за всеки случай го пернах с пръчката по главата, свалих скафандъра от гърба му и тъкмо щях да го облека, когато ракетата попадна в поредната гравитационна дупка.

Дойдох на себе си в препълнена с хора каюта. Нямаше къде да се помръднеш. Както се оказа, всичките и аз бяхме едно от различни дни, седмици, месеци, а един дори от следващата година. Някои бяха пострадали, доста имаха синини под очите, а петима от присъстващите бяха със скафандри. Но вместо да излязат веднага да поправят управлението, те захванаха да спорят, да се пазарят, да се препират и да се карат. Опитваха се да установят кой кого и кога е набил. Положението се усложняваше допълнително от факта, че започнаха да се появяват предиобедни и следобедни. Първо, опасявах се, че ако все така върви, ще се раздробя на минутни и секундни, и второ, повечето от тях лъжеха като цигани, затова и до днес не зная кого съм бил аз и кой е бил мен по времето, когато съществувах едновременно в сряда, четвъртък и петък.

Имах чувството, поради моята лъжа пред петъчния, че съм неделен, получих един удар по главата в повече, отколкото следваше по календарните сметки. Но предпочитам да не се връщам дори мислено към тези неприятни преживелици, защото човекът, който в продължение на една седмица не е вършил нищо друго, освен сам себе си да бие, едва ли има причина да се гордее.

В това време разправиите продължаваха. Обземаше ме отчаяние, като гледах как времето се прахосва в бездействие. А ракетата се носеше все така слепешката напред и сегиз-тогиз попадахме в нова гравитационна дупка. Накрая онези със скафандрите се сбиха с тези без скафандър. Опитвах се да внеса що-годе ред в настъпилия абсолютен хаос и със свръхчовешки усилия успях да организирам нещо като събрание, за чийто председател беше избран онзи от следващата година като най-стар.

После избрахме и отчетна комисия, комисия по текущите въпроси и комисия по предложенията. Четирима от следващия месец бяха назначени да поддържат реда. Междувременно преминахме през една отрицателна дупка, която намали броя ни наполовина, така че при началното тайно гласуване нямаше кворум и се наложи да променим устава, преди да пристъпим към избиране на кандидатите за ремонт на управлението. Картата известяваше за приближаването на нови дупки, унищожавачи дотогавашните ни постижения: ту изчезваха избраните кандидати, ту пак се появяваха онези от вторник и петък, последният с превързана глава, и започваха досадните си разправии. След една особено силна положителна дупка едва се сместихме в каютата и коридора, а и дума не можеше да става да отворим люка поради теснотията. Но най-лошото беше, дето размерите на разместванията във времето непрекъснато нарастваха: появяваха се някакви личности с прошарена коса, тук-там се мяркаха ниско остригани детски главички, тоест моите преображения от ранния период на живота ми.

Вече не помня дали си оставах в неделя, или бях минал в понеделник. Впрочем този факт беше без значение. Децата плачеха, че се задушават в тълпата и викаха „мамо“, председателят – Тихи от следващата година – псуваше като хамалин, защото онзи от сряда, който напразно се беше напъхал под леглото за шоколад, го бил ухапал по крака, когато той му настъпил пръста. Знаех си, че всичко това ще свърши зле, още повече че на места вече се виждаха и белобради. Между 142-ата и 143-ата дупка пуснах списък на присъстващите, ала тогава се разбра, че много от тях направо лъжат. Посочвах невярни данни. Бог знае защо;

сигурно царящата атмосфера беше помътила съзнанието им. Сред шума и гюрултията трябваше да крещиш, ако искаш да се разбереш с някого. Един от миналогодишните Йионовци предложи чудесна, както ни се стори, идея: най-старият сред нас да разкаже историята на своя живот, за да се изясни по този начин кой всъщност трябва да поправи управлението. Нали най-старият притежава опитът на присъстващите от различните месеци, дни и години. Обърнахме се с тази молба към среброкоcos старец, който цял трепереше, подпрял стената в ъгъла. В отговор той започна надълго и нашироко да разправя за своите деца и внуци, а после премина към космическите пътешествия, преживени безчет през вероятно деветдесетгодишния му живот. Това пътешествие, което извършвахме в момента и беше за нас единствено важно, вследствие общата склероза и възбудата старецът изобщо не помнеше, но беше толкова самонителен, че не искаше да си го признае и все отговаряше уклончиво, връщайки се упорито към своите солидни връзки, ордени и внучета, докато в края на краищата го наругахме и го накарахме да млъкне. Двете следващи дупки ужасно намалиха броя ни. След третата не само че стана по-просторно, но и всички, които имаха скафандри, изчезнаха. Остана само един празен скафандър, който бяхме закачили временно в коридора, преди да се върнем да продължим дебатите. Последва нова битка за толкова ценното облекло, а след нея и нова дупка. И изведнъж каютата опустя. Седях на пода на странно просторното помещение с подпухнали очи, сред натрошени уреди, парцали от дрехи и накъсани книги. По пода се търкаляха листчета от гласуванията. Според картата вече бях преминал цялата зона на гравитационните дупки. Не можех да разчитам на дубликация, следователно нямаше и надежда, че ще мога да се справя с аварията. Изпаднах в отчаяние и пълно вцепенение. След час надникнах в коридора и с изненада установих, че скафандъра го нямаше. Тогава смътно си припомних, че непосредствено преди последната дупка двама малчугани се измъкнаха крадешком в коридора. Дали и двамата не се бяха напъхали в скафандъра?! Хукнах към кормилата, поразен от светкавичната мисъл. Бяха в изправност! Значи, докато ние бяхме затънали в безполезни спорове, тези малчугани са поправили всичко. Вероятно единият е пхнал ръце в ръкавите, а другият – в крачолите на скафандъра; така са могли да държат едновременно ключовете от двете страни на кормилото. Открих празния скафандър в шлюза до люка. Внесох го в ракетата като някаква реликва, изпълнен с безкрайна благодарност към тези храбри момчета – такъв съм бил и аз преди толкова време! Това беше краят на може би едно от най-странните мои

приключения. Долетях до целта благополучно благодарение на интелигентността и храбростта, които бях проявил като две дечица.

След време някои говореха, че съм си измислил тази история, а позлонамерените си позволяваха да намекват, че съм имал слабост към алкохола, старателно укривана на Земята и смело задоволявана през дългите космически пътешествия. Господ знае какви други клюки са разпространявали по този повод – но такива са си хората: готови са да повярват на най-абсурдното, но не и на действителните факти, които си позволих да изложа тук.

Варшава, 1976

КРАЙ

© 1968 Станислав Лем
© 1984 Лина Василева, превод от полски

Stanisław Lem
Podroz siodma, 1968

Източник: <http://sfbg.us>

Публикация:

ЗВЕЗДНИ ДНЕВНИЦИ. 1984. Изд. Георги Бакалов, Варна. Биб. Галактика, No.57.
Сборник. Полска / I издание. Превод от полски: Лина ВАСИЛЕВА [Dzienniki gwiazdowe – Stanisław LEM (1976)]. Предговор: Една самотна книга – Агоп МЕЛКОНЯН – с. 5–8. Художник: Текла АЛЕКСИЕВА. Печат: ДП Балкан, София.
Формат: 70×100/32. Печатни коли: 19,50. Страници: 312. Цена: 2.00 лв.

Съдържание:

От издателите – с.9;

Из „Звездните дневници“ на Йон Тихи – с.11;

Седмо пътешествие [Podroz siodma] – с.13;

Осмо пътешествие [Podroz osma] – с.35;

Единадесето пътешествие [Podroz jedenasta] – с.60;

Тринадесето пътешествие [Podroz trzynasta] – с.105;

Четиринадесето пътешествие [Podroz czternasta] – с.131;

Осемнадесето пътешествие [Podroz osiemnasta] – с.162;

Двадесето пътешествие [Podroz dwudziesta] – с.179;

Двадесет и второ пътешествие [Podroz dwudziesta druga] – с.235;

Двадесет и трето пътешествие [Podroz dwudziesta trzecia] – с.254;

Двадесет и пето пътешествие [Podroz dwudziesta piata] – с.262;

Двадесет и осмо пътешествие [Podroz dwudziesta osma] – с.283.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1544>]